

Petra Dolanjski Harni
Knjižnice grada Zagreba
petra.dolanjski@kgz.hr

ISSN 1845-2434
[CC BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Isabella Mauro
Hrvatski centar za dječju knjigu
isabella.mauro@kgz.hr

Hrvatske umjetnice na BIB-u 2021. i važnost promocije kvalitetne ilustracije za djecu u knjižnicama

Croatian artists at BIB 2021 and the importance of promoting quality illustrations for children in libraries

Stručni rad

Sažetak: Hrvatski centar za dječju knjigu od svog osnutka organizira nastup hrvatskih umjetnika na najvećem i najstarijem bijenalu ilustracije na svijetu – Bijenalu ilustracije u Bratislavi, BIB-u. U Galeriji Kupola 2021. godine prvi su put hrvatskoj kulturnoj javnosti izložene ilustracije hrvatskih umjetnika izabranih za međunarodnu izložbu ilustracija na BIB-u. Izložba doprinosi temi o važnosti odabira, produkcije, predstavljanja i promocije kvalitetne ilustracije u slikovnicama i knjigama za djecu, u knjižnicama i u dječjem životu, a slikovnice se prepoznaju kao prvi čitateljski materijal kojim se korisnici mogu educirati da propituju i istraže slike te vizualne ekosustave s kojima se susreću od najranije dobi.

Ključne riječi: BIB – Bijenale ilustracije u Bratislavi, Hrvatski centar za dječju knjigu, hrvatski ilustratori, Knjižnice grada Zagreba, kritička vizualna pismenost

BIB – Bijenale ilustracije u Bratislavi

Najstariji i najveći svjetski bijenale ilustracije utemeljen je 1967. godine u Bratislavi u Slovačkoj te se u kontinuitetu održava do danas. Bijenale su osnovali umjetnici Dušan Roll, Miroslav Cipár, Albín Brunovský i drugi entuzijasti s područja ilustracije za dječju knjigu. Organizira ga BIBIANA, Međunarodna kuća umjetnosti za djecu (engl. International House of Art for Children), a održava se pod pokroviteljstvom UNESCO-a i IBBY-ja (engl. The International Board on Books for Young People). Početna ideja organizatora više je od pedeset godina vodilja bijenala: predstavljanje najboljih ilustracija za djecu autora iz cijeloga svijeta te pružanje prilike ilustratorima da promoviraju svoje radove svjetskim stručnjacima,

izdavačima i široj javnosti na međunarodnoj izložbi originalnih ilustracija (Anoškinová, n. d., BIB).

U sklopu BIB-a svake se neparne godine organiziraju raznovrsna događanja vezana uz ilustraciju i dječju knjigu u kojima sudjeluju autori, izdavači i stručnjaci iz područja dječje knjige iz cijeloga svijeta. Najvažniji događaj koji se organizira na svakom izdanju BIB-a, vezan uz ilustraciju za djecu na svjetskoj razini, međunarodna je natječajna izložba originalnih ilustracija na kojoj se sastaju najbolji svjetski ilustratori. Iz svake zemlje može se predstaviti do 15 ilustratora, a izlažu se originalne ilustracije i knjige u kojima su objavljene. Svaki ilustrator može sudjelovati s najviše deset ilustracija iz dviju knjiga objavljenih u zadanom razdoblju (BIB: 28. bienále ilustrácií Bratislava: statut, n. d.). Knjižnica s knjigama pristiglih na natječaj također je našla mjesto na tako velikom događanju, pa svako izdanje BIB-a nudi i izložbu knjiga u izložbenom prostoru BIB-a. Nakon izložbe knjige postaju dio fonda knjižnice BIBIANA, dostupne stručnjacima i javnosti za istraživanje i proučavanje. Izložba je godinama održavana u Domu kulture u Bratislavi, a od 2019. održava se u Bratislavskom dvorcu u kojem je smješten Slovački nacionalni i povijesni muzej i traje nekoliko mjeseci, od jeseni nakon otvorenja do početka iduće godine (BIB: For visitors, n. d.). Ilustracije pristigle na natječaj ocjenjuje međunarodni stručni žiri sastavljen od teoretičara likovne umjetnosti, ilustratora, nakladnika i knjižničara s različitih kontinenata, iz različitih zemalja i kultura. Žiri bira ilustracije za jedanaest prestižnih nagrada: BIB Grand Prix, pet BIB Zlatnih jabuka i pet BIB plaketa (Anoškinová, n. d., BIB).

Godine 1985. u suradnji sa Sveučilištem likovnih umjetnosti u Bratislavi osnovana je međunarodna radionica BIB-UNESCO *Albín Brunovský* za mlade ilustratore. Na početku ju je vodio poznati slovački umjetnik po kojem je dobila naziv, a trenutačno je vode renomirani slovački ilustratori (Anoškinová, n. d., BIB).

Sastavni dio BIB-a od njegova osnutka jest Međunarodni simpozij o ilustraciji na kojem istaknuti stručnjaci iz različitih zemalja, u okviru zadane teme, predstavljaju ilustratorsku scenu vlastite zemlje. Nakon simpozija objavljuje se zbornik na slovačkom i engleskom jeziku (BIB: Symposium, n. d.).

Tijekom BIB-a svoje radove na zasebnoj izložbi predstavljaju i aktualni dobitnici Nagrade *Hans Christian Andersen* za književnost i ilustraciju koju dodjeljuje IBBY (BIB: 28th Biennial of illustrations Bratislava, n. d.).

Uz sve navedene aktivnosti, BIB uključuje i raznovrsne popratne izložbe, predstave, animirane produkcije i likovno-kreativne radionice te suradnju stručnjaka iz cijeloga svijeta, razgovor i povezivanje oko zajedničke teme ilustracije za djecu.

Hrvatska na BIB-u

Selekcija ilustratora iz pojedinih zemalja te knjiga koje su ilustrirali, prema statutu BIB-a, odgovornost je nacionalnih sekcija IBBY-ja (BIB: 28. bienále ilustrácií Bratislava, n. d.). Hrvatska sekcija IBBY-ja, Hrvatski centar za dječju knjigu, od 1996. godine (odmah po osnutku Hrvatskog centra za dječju knjigu 1995. godine) redovito organizira nastup hrvatskih umjetnika na BIB-u. Svake neparne godine, na poziv BIBIANA-e, iz Hrvatskog centra za dječju knjigu šalje se poziv svim zainteresiranim ilustratorima, izdavačima i medijima o sudjelovanju ilustratora na međunarodnoj izložbi ilustracija. Ilustracije za predstavljanje Hrvatske na BIB-u odabire prosudbeno povjerenstvo sastavljeno od povjesničara umjetnosti i voditelja galerija (ULUPUH, 2021, Poziv za sudjelovanje na 28. Bijenalu ilustracije u Bratislavi – BIB 2021.).

Nakon odabira ilustracija organizira se prikupljanje dokumentacije, originalnih ilustracija i knjiga te se sve šalje u BIBIANA-u. Hrvatska tako redovito predstavlja svoje umjetnike, njihove ilustracije i knjige, a dvoje je umjetnika dosad i nagrađeno na međunarodnoj natječajnoj izložbi ilustracija. Plaketom BIB-a nagrađeni su Svjetlan Junaković 2001. godine i Andrea Petrlik Huseinović 2003. godine (Hrvatski centar za dječju knjigu: BIB – Bijenale ilustracija Bratislava, n. d.).

Također, priznanje za Hrvatsku izbor je i dvoje umjetnika iz Hrvatske (na prijedlog Hrvatskog centra za dječju knjigu) za članove međunarodnog žirija: Svjetlan Junaković 2013. godine (International Jury BIB '13, 2015) i Manuela Vladić Maštruko 2021. godine (BIB: International Jury of BIB 2021, n. d.).

Na Međunarodnom simpoziju o ilustraciji od početka sudjelovanja Hrvatske na BIB-u sudjeluju i hrvatski stručnjaci s područja hrvatske dječje knjige i ilustracije predstavljajući Knjižnice grada Zagreba, Hrvatski centar za dječju knjigu i svakako hrvatsku ilustraciju i njezine autore svjetskoj publici. Svoja teorijska promišljanja i primjere dobre prakse predavanjima na simpoziju predstavile su Ranka Javor (2007. i 2009. godine), Koraljka Jurčec Kos (2011. godine), Manuela Vladić Maštruko (2011., 2013., 2015., 2017. i 2019. godine), Isabella Mauro (2019. i 2021. godine) i Irena Jukić Pranjić (2021. godine). Sva su predavanja objavljena u zbornicima te je tako promidžba hrvatske ilustratorske umjetnosti ostavila trajan trag.

Na međunarodnoj radionici BIB-UNESCO *Albín Brunovský* za mlade ilustratore sudjelovali su hrvatski ilustratori Manuela Vladić Maštruko i Vendi Vernić, a Maja Biondić, koja je prihvaćena za radionicu 2021. godine, zbog pandemije bolesti COVID-19 nije sudjelovala jer je radionica otkazana (BIB: Workshop, n. d.).

Hrvatske umjetnice na BIB-u 2021.

Na poziv za sudjelovanje na 28. Bijenalu ilustracije u Bratislavi – BIB-u 2021. koji je objavio Hrvatski centar za dječju knjigu (ULUPUH, 2021, Poziv za sudjelovanje na 28. Bijenalu ilustracije u Bratislavi – BIB 2021.) javilo se 22 autora s 32 knjige. Prosudbeno povjerenstvo u sastavu: dr. sc. Frano Dulibić, Petra Dolanjski Harni i Olga Majcen Linn, donijelo je odluku da će Hrvatsku na BIB-u 2021. predstavljati osam umjetnica sa 65 ilustracija iz dvanaest knjiga: Vanda Čižmek, Marija Gradečak, Marijana Jelić, Agata Lučić, Nikolina Manojlović Vračar, Katarina Radošević Galić, Vendi Vernić i Hana Vrca. U obrazloženju prosudbenog povjerenstva ističe se da:

...odabrane autorice svojim radovima predstavljaju visoku likovnu kvalitetu ilustracije koja uz zanimljiv i kreativan rukopis može biti dobra podloga za predstavljanje i afirmaciju u međunarodnoj konkurenciji. Povjerenstvo su vodili kriteriji prepoznatljivosti i inventivnosti likovnog rukopisa, integriranosti teksta i slike, kreativnog pristupa koji potiče publiku na vizualno otkrivanje i promišljanje te cjelokupne kvalitete objavljene publikacije. Odabrane autorice predstavljaju visoku razinu kvalitetne ilustracije te će predstaviti produkciju ilustracije u Hrvatskoj na najbolji način. (Knjižnice grada Zagreba, n. d., Odluka povjerenstva o sudjelovanju hrvatskih ilustratora na BIB-u 2021.)

Hrvatske ilustratorice tako su bile dijelom prestižne međunarodne izložbe originalnih ilustracija za knjige za djecu u sklopu 28. Bijenala ilustracije u Bratislavi 2021. koja je trajala od 15. listopada 2021. do 28. veljače 2022. godine i na njoj se predstavilo 380 ilustratora iz 43 zemlje s više od 2700 ilustracija iz gotovo 500 knjiga (BIB: Program, n. d.).

Popis hrvatskih ilustratorica koje su sudjelovale na BIB-u 2021.:

1. Vanda Čižmek s ilustracijama iz knjiga:
Šesto, Silvija. *Abeceda nevoljenih*. Zagreb: Naklada Semafora, 2020.
Šesto, Silvija. *Pe pita o dobru i zlu...* Zagreb: Ibis grafika, 2020.
2. Marija Gradečak s ilustracijama iz knjige:
Gradečak, Marija. *Mala mica dizajnerica*. Zagreb: Profil knjiga, 2020.
3. Marijana Jelić s ilustracijama iz knjige:
Cmuk, Miroslav. *Ljubav na drugi pogled*. Zagreb: Sipar, 2021.
4. Agata Lučić s ilustracijama iz knjige:
Jagić, Dorta. *Tri putnika u zemlju Nut*. Zagreb: Mala zvona, 2020.
5. Nikolina Manojlović Vračar s ilustracijama iz knjige:
Manojlović Vračar, Nikolina. *Što sve*. Zagreb: Mala zvona, 2018.

6. Katarina Radošević Galić s ilustracijama iz knjiga:
Šesto, Silvija. *Irena i pet kristalnih peharčića*. Zagreb: Naklada Semafora, 2017.
Šesto, Silvija. *Konj i magarac*. Zagreb: Semafora, 2020.
7. Vendi Vernić s ilustracijama iz knjiga:
Harms, Daniil. *Sedam mačaka*. Zagreb: Mala zvona, 2019.
Ionesco, Eugène. *Priče 1, 2, 3, 4*. Zagreb: Mala zvona, 2020.
8. Hana Vrca s ilustracijama iz knjige:
Koludrović, Marina. *O medvjedima i njihovim ljudovima*. Zagreb: Mala zvona, 2019.
Pongrašić, Alma. *Mi nismo sami*. Zagreb: Kreativna mreža, 2020.

Izložba u Galeriji Kupola

Po povratku originalnih ilustracija hrvatskih umjetnica s BIB-a, u organizaciji Hrvatskog centra za dječju knjigu te po uzoru na druge svjetske galerije, prvi je put organizirana izložba hrvatskih umjetnika koji su svojim originalnim ilustracijama sudjelovali na velikoj međunarodnoj izložbi ilustracija na BIB-u. U Galeriji Kupola Gradske knjižnice, u sklopu *Programa predstavljanja hrvatskih ilustratora*, u trajanju od 14. srpnja do 26. kolovoza 2022. godine organizirana je izložba osam hrvatskih umjetnica koje su se svojim ilustracijama predstavile na 28. Bijenalu ilustracija u Bratislavi, s upravo takvim nazivom izložbe: *Hrvatske umjetnice na BIB-u 2021*. (Gradska knjižnica: Program predstavljanja hrvatskih ilustratora, n. d.). Na dvjema razinama galerije, u zahtjevnom postavu izložbe s obzirom na to da se radi o različitim stilovima, senzibilitetima i umjetničkim rukopisima, izložene su gotovo sve od ukupno 65 ilustracija hrvatskih autorica s BIB-a. Kao i na velikoj izložbi ilustracija u Bratislavi, na izložbi u Galeriji Kupola izložene su i knjige u kojima su objavljene ilustracije s izložbe, što je i redovita aktivnost izložbi u *Programu predstavljanja hrvatskih ilustratora*. Naime, na policama ispod izloženih ilustracija za usporedbu i cjelovit doživljaj djela umjetnica izložene su knjige koje posjetitelji mogu prolistati i pritom doživjeti kako ilustracije izgledaju kao slike i objavljene u knjigama. Za izložbu je otisnut promidžbeni materijal, plakat i deplijan, u cilju pozivanja i informiranja o izložbi, autoricama i njihovim ilustracijama.

Također, tijekom trajanja izložbe osmišljena je mala izložba knjiga autorica koje su sudjelovale na BIB-u 2021. na Odjelu za djecu i mladež Gradske knjižnice. Cilj je izložbe bila promocija hrvatskih ilustratorica, njihovih ilustracija i knjiga te da povratkom njihovih ilustracija s velike svjetske izložbe dobiju na nužnoj važnosti i promociji svojih ilustracija i knjiga ne samo u stručnoj javnosti nego i među djecom koja dolaze u knjižnicu i biraju knjige za sebe. Tako je zaokružena cjelokupna organizacija nastupa hrvatskih autora na BIB-u 2021. i njihova promocija u stručnoj i široj javnosti, ali i među onima za koje su

prvotno ilustrirane knjige koje su bile dijelom velike međunarodne izložbe ilustracija, a to su djeca.

Važnost izložbe u Galeriji Kupola za predstavljanje i promociju kvalitetne ilustracije, kvalitetne slikovnice i poticanje kritičkog čitanja od najranije dobi u kontekstu kritičke vizualne pismenosti

Organiziranjem izložbe hrvatskih umjetnica koje su izlagale na Bijenalu ilustracije u Bratislavi – kao prvom svjetskom bijenalu ilustracija koje doprinosi afirmiranju i sve većem napretku ilustratora u cijelome svijetu, pa tako i u Hrvatskoj – odabrane ilustracije dobivaju dvostruku vidljivost. Osim što izložba doprinosi vidljivosti izabranih naslova izdvajajući ih iz produkcije slikovnice i dječje knjige, odabrane ilustracije u formi izložbe dobivaju na vidljivosti i unutar šireg kulturnog polja, što je svakako važno i u kontekstu same ilustracije kao likovne umjetnosti. Naime, ilustratori su u prezentaciji slikovnica često više na margini nego u središtu iako je slika dominantniji medij od teksta u slikovničkom žanru, što u svom radu zaključuju i autorice Martinović i Stričević (2011).

Karakteristike dobre ilustracije uključuju prepoznatljiv i inventivan likovni rukopis koji visokom razinom likovnosti ilustraciju ne subordinira tekstu, već tekst upotpunjuje, dajući mu nova značenja. U tom smislu dobra ilustracija ne funkcionira samo na razini slike, već i kao samostalan sloj u suodnosu s tekстом koji ga produbljuje, noseći nešto začudno ili neočekivano. Slikovnice predstavljaju prvi susret čitatelja-djeteta s umjetnošću i u smislu likovne umjetnosti i u smislu književnosti te je potencijal koji ilustracija na tom tragu nosi višestruk. Kombinacijom slika, ideja i osjećaja strukturira se iskustvo koje čini priču, a ilustracije ostvarene različitim likovnim tehnikama ne daju samo presjek različitih originalnih umjetničkih stilova nego pružaju mogućnost razvoju kompetencija za prosuđivanja kvalitete te doprinose razvoju estetike kod svojih čitatelja. U tekstu autorica Balić Šimrak i Narančić Kovač (2012) navode se sljedeći stilovi ilustracije: apstraktni stil koji je jednostavan i kojim do izraza dolaze likovni elementi poput boje, forme i koncepta; stripovski stil koji podsjeća na stripove koji se mogu pronaći u dnevnom tisku i koji je često duhovit; ekspresionistički stil koji bojom i manirističkim potezima prenosi emocije; impresionistički stil koji zaustavlja neki trenutak iz priče s naglaskom na svjetlosne efekte; folklorni stil koji se poziva na tradiciju sadržajem i tehnikama izrade; naivni stil koji podsjeća na dječji rukopis u izvedbi, a karakteriziraju ga dvodimenzionalnost i plošni slikarski pristup; realistički stil u kojem su objekti i likovi prikazani precizno, uredno i realistički; nadrealistički stil s imaginarnim i iznenađujućim prizorima s mnogo detalja; romantičarski stil koji uokviruje prizor i donosi raskošno ukrašene prizore u slikovnici u stilu starih majstora. Nadalje, kako u svom radu navode Martinović i Stričević (2011) „može se reći da se do danas ilustracija u slikovnicama

razvila do te mjere i toliko je prepoznatljiva i osebujna da ju se može smatrati posebnom vrstom likovne umjetnosti". Vodeći se navedenim, zaključujemo kako je nužno poticati sveobuhvatan pristup prilikom tematiziranja slikovnice jer se tek s povezanošću vizualnog i literarnog dijela stvara visokovrijedna literarno-likovna umjetnička cjelina.

Osim što su ovom izložbom odabrane hrvatske ilustratorice predstavljene široj publici, također se i izlaganjem ilustracija usporedno s knjigama/slikovnicama kojima pripadaju u fokus uvodi tema o važnosti ilustracije za djecu u kontekstu poticanja čitanja od najranije dobi. Upravo Hrvatski centar za dječju knjigu, kao dio Knjižnica grada Zagreba, ima kredibilitet i poziciju da se poruka koju šalje ovom izložbom prepozna kao važna i vjerodostojna. Stoga izložba, u fokus javnosti i kulture općenito, ali i same knjižničarske zajednice, donosi temu o važnosti odabira, produkcije i predstavljanja kvalitetne slikovnice i dječje knjige kao prvog koraka prema budućim čitateljima koji znaju kritički razmišljati te koji prepoznaju knjigu i umjetnost općenito kao važne u svom životu. Teorijski okvir navedenog pronalazimo unutar kritičke vizualne pismenosti, kao dijela kritičke informacijske pismenosti unutar polja informacijskih i komunikacijskih znanosti, što temu čini zanimljivom i unutar knjižničarstva.

Vizualna pismenost uključuje bavljenje vizualnim tekstovima s idejom razumijevanja na koje načine vizualna forma konstruira značenje te promiče vještine kritičkog gledanja. U svom radu De Jager (2013) ističe da se vizualnom pismenošću naglašava sposobnost smislene interpretacije slika u svrhu razumijevanja vizualnih poruka, ali također, vizualno pismena osoba može i primati te stvarati odgovarajuće vizualne poruke. Vizualna pismenost nije samo vještina dekodiranja simbola ili prepoznavanja određenih slika nego također funkcionira na višoj razini vizualnih kompetencija koje omogućavaju da se shvati ono što se vidi, kao i da se to stavi u širi kontekst. Iako vizualna pismenost uključuje osviješten pristup i kritičko razumijevanje vizualnih informacija, prema autoricama Grimm i Meeks (2017) tek se kroz kritičku vizualnu pismenost korisnici osposobljavaju za interpretaciju vizualnih materijala koji ih okružuju na temelju povijesnog, političkog, društvenog i kulturnog konteksta u kojem su stvoreni. Također, osposobljavaju se da mogu kritički misliti svoja svakodnevna vizualna iskustva i metode kojima otkrivaju i konzumiraju informacije i vizualnu kulturu. Razvojem digitalnih tehnologija i širenjem dostupnosti različitih medija za fotografiranje/snimanje, procesi stvaranja, reprodukcije i širenja slika dostupniji su no ikada. Sukladno tome, dolazi do širenja slika u suvremenim medijima i kulturi općenito te slikovnom zaokretu treba pristupiti na način koji uključuje promišljanje, edukaciju i infrastrukturu koja će omogućiti podučavanje kritičke vizualne pismenosti. Na tom tragu vidimo slikovnice kao prvi čitateljski materijal kojim se korisnici mogu educirati da propituju i istraže slike i vizualne ekosustave u kojima djeluju i s kojima se susreću od najranije dobi. Tome u prilog govori i istraživanje (2020) o kritičkoj vizualnoj pismenosti s djecom

predškolske dobi u sklopu kojeg su autorica i učiteljica provele seriju razgovora o slikovnicama s djecom u dobi od 5 i 6 godina. Cilj je bio razviti sposobnost djece da analiziraju ilustracije u slikovnicama te kako se autori/ilustratori njima koriste, u sprezi s pisanjem, za prenošenje specifičnih ideja. Drugi cilj bio je promovirati dijalošku nastavu u kojoj bi djeca vodila razgovor. Navedeno govori u prilog tome da je susret s likovnošću kroz medij slikovnice koja uvažava složenosti dječjih realiteta te svojim likovnim i tekstualnim izričajem umjesto pojednostavljenih crno-bijelih svjetova ili pedagoških okvira, predvidivih prikaza ili likovnih rješenja, omogućuje djeci susret sa složenim likovnim izričajem – inovativnim, drugačijim, nepredvidivim – predstavlja intervenciju u sustav, otklon od komodifikacije slikovnice, podilaženja ili podcjenjivanja čitateljske publike. U suodnosu teksta i ilustracije – kojim se umjesto konačnih odgovora potiče postavljanje pitanja, otvaraju nove vizure, stvari sagledavaju iz različitih i neočekivanih uglova, a umjesto pojednostavljene didaktičnosti, djecu potiče da kritički sagledaju i misle svijet koji je kontekstualno uvjetovan, a ne definiran konačnim odgovorima – prepoznamo potencijal koji korištenje visoko kvalitetne slikovnice ima u kontekstu poticanja čitanja i razvoja kritičkog mišljenja od najranije dobi. Navedeno može poslužiti kao baza za stvaranje novih prostora znanja i načina učenja, otvarajući prostor narodnim knjižnicama da postanu nositelji kritičke vizualne pismenosti.

Zaključak

Bijenale ilustracije u Bratislavi – BIB najstariji je i najveći svjetski bijenale ilustracije utemeljen 1967. godine u Bratislavi u Slovačkoj s idejom predstavljanja najboljih ilustracija za djecu autora iz cijeloga svijeta te pružanja prilike ilustratorima za promocijom svojih radova stručnoj i široj javnosti na međunarodnoj izložbi originalnih ilustracija. Prema statutu BIB-a odgovornost za selekciju ilustratora iz pojedinih zemalja te knjiga koje su ilustrirali pripada nacionalnim sekcijama IBBY-ja. Tako Hrvatska sekcija IBBY-ja, Hrvatski centar za dječju knjigu, od svog osnutka 1996. godine redovito organizira nastup hrvatskih umjetnika na BIB-u. Na 28. Bijenalu ilustracije u Bratislavi – BIB-u 2021. prema stručnom odabiru prosudbenog povjerenstva Hrvatsku je predstavilo osam umjetnica sa 65 ilustracija iz dvanaest knjiga: Vanda Čižmek, Marija Gradečak, Marijana Jelić, Agata Lučić, Nikolina Manojlović Vračar, Katarina Radošević Galić, Vendi Vernić i Hana Vrca.

Osim što su odabrane ilustracije predstavljene u sklopu velike međunarodne izložbe ilustracija na BIB-u, u organizaciji Hrvatskog centra za dječju knjigu prvi je put organizirana i stručnoj i široj javnosti predstavljena izložba hrvatskih umjetnica pod nazivom *Hrvatske umjetnice na BIB-u 2021.*, u Galeriji Kupola Gradske knjižnice, u sklopu *Programa predstavljanja hrvatskih ilustratora.*

Doprinos je ove izložbe višestruk. Izložba je važna u kontekstu ilustracije kao likovne umjetnosti jer predstavljene ilustracije izložbom dobivaju na vidljivosti i unutar šireg kulturnog polja, a izlaganjem ilustracija usporedno s knjigama/slikovnicama kojima pripadaju izložba stavlja naglasak na temu važnosti odabira, produkcije i predstavljanja kvalitetne slikovnice i dječje knjige, što je prvi korak prema budućim čitateljima koji znaju kritički razmišljati i kojima su knjiga i umjetnost važne u životu. Teorijski okvir za ovakvo promišljanje pronalazimo unutar kritičke vizualne pismenosti čije je polazište osviješteno i kritičko razumijevanje vizualnih informacija kojima smo okruženi. Kritička vizualna pismenost dio je kritičke informacijske pismenosti u sklopu polja informacijskih i komunikacijskih znanosti i zato je ova tema zanimljiva i iz knjižničarske perspektive. Na tom tragu slikovnicu vidimo kao put/alat prema kritičkoj vizualnoj pismenosti koja se može provoditi i poticati u sklopu knjižničnih programa od najranije dobi, a knjižničare/knjižničarke kao stručnjake koji na temelju svojih stručnih znanja i vještina navedeno mogu osigurati.

Slika 1. Vizual Bijenala ilustracije u Bratislavi

Literatura

1. Anoškinová, V. (n. d.) *BIB: History*. Dostupno na: <https://www.bibiana.sk/en/biennial-illustrations-bratislava/about-bib/history> [22.10.2022.]
2. Balić Šimrak, A. i Narančić Kovač, S. (2012). Likovni aspekti ilustracije u dječjim knjigama i slikovnicama. *Dijete, vrtić, obitelj*, 66, str. 10-12.
3. BIBIANA (n. d.) *BIB: 28. bienále ilustrácií Bratislava: statut*. Dostupno na: https://www.bibiana.sk/sites/default/files/media/bib_2021_nahlad2.pdf [22.10.2022.]

4. BIBIANA (n. d.) *BIB: 28th Biennial of illustrations Bratislava – program*. Dostupno na: <https://www.bibiana.sk/en/events/28th-biennial-illustrations-bratislava-program> [22.10.2022.]
5. BIBIANA (n. d.) *BIB: For visitors*. Dostupno na: <https://www.bibiana.sk/en/biennial-illustrations-bratislava/program/visitors> [22.10.2022.]
6. BIBIANA (n. d.) *BIB: International Jury of BIB 2021*. Dostupno na: <https://www.bibiana.sk/en/events/international-jury-bib-2021> [22.10.2022.]
7. BIBIANA (n. d.) *BIB: Program*. Dostupno na: <https://www.bibiana.sk/en/biennial-illustrations-bratislava/program> [22.10.2022.]
8. BIBIANA (n. d.) *BIB: Symposium*. Dostupno na: <https://www.bibiana.sk/en/biennial-illustrations-bratislava/program/symposium> [22.10.2022.]
9. BIBIANA (n. d.) *BIB: Workshop*. Dostupno na: <https://www.bibiana.sk/en/biennial-illustrations-bratislava/program/workshop> [22.10.2022.]
10. De Jager, A. (2013) The importance of visual literacy for a changing Geography. Conference: International Visual Literacy Association: Reconceptualisation visual literacy: describing reality, creating imagery and deciphering visuals. Greece, 45. Dostupno na: <https://www.researchgate.net/publication/305408651> *The importance of visual literacy for a changing Geography* [24.10.2022.]
11. Grimm, S. i Meeks, A. (2017) Break the Stereotype! Critical Visual Literacy in Art and Design Librarianship. *Art Documentation: Journal of the Art Libraries Society of North America*, 36, str. 173-190. Dostupno na: <https://www.researchgate.net/publication/320647862> *Break the Stereotype Critical Visual Literacy in Art and Design Librarianship* [24.10.2022.]
12. International Jury BIB '13 u Ondrejčková, H. (2015) *Pribeh BIB : polstoročie Bienale ilustrácii Bratislava vo faktoch a obrazoch ; Story of BIB : half-a-century of Biennial of Illustrations Bratislava in facts and Bratislava: Bibiana-Medzinarodni dom umenia pre deti*, 2015. Str. 130.
13. Knjižnice grada Zagreba (n. d.) *Gradska knjižnica: Program predstavljanja hrvatskih ilustratora*. Dostupno na: <https://www.kgz.hr/hr/knjiznice/gradska-knjiznica/projekti-9689/program-predstavljanja-hrvatskih-ilustratora/39914> [22.10.2022.]
14. Knjižnice grada Zagreba (n. d.) *Hrvatski centar za dječju knjigu: BIB - Bijenale ilustracija Bratislava*. Dostupno na: <https://www.kgz.hr/hr/knjiznice/hrvatski-centar-za-djecju-knjigu/medjunarodna-suradnja-7432/bib-bijenale-ilustracija-bratislava-7435/7435> [22.10.2022.]
15. Knjižnice grada Zagreba (n. d.) *Odluka povjerenstva o sudjelovanju hrvatskih ilustratora na BIB-u 2021*. Dostupno na: <https://www.kgz.hr/hr/dogadjanja/odluka->

- [povjerenstva-o-sudjelovanju-hrvatskih-ilustratora-na-bib-u-2021/57439](#) [22.10.2022.]
16. Martinović, I. i Stričević, I. (2011) Slikovnica: prvi strukturirani čitateljski materijal namijenjen djetetu. *Libellarium*, 4(1), str. 39-63. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/92392> [24.10.2022.]
 17. Papan, U. (2020) Using picture books to develop critical visual literacy in primary schools: challenges of a dialogic approach. *Literacy*, 54, str. 3-10. Dostupno na; <https://doi.org/10.1111/lit.12197> [24.10.2022.]
 18. ULUPUH (2021) *Poziv za sudjelovanje na 28. Bijenalu ilustracije u Bratislavi – BIB 2021*. Dostupno na: <https://ulupuh.hr/poziv-za-sudjelovanje-na-28-bijenalu-ilustracije-u-bratislavi-bib-2021/> [22.10.2022.]